

руських пам'яток до византийських прототипів не виказано цілком, автор задовольнив ся кількома словами про розповсюдження християнства і перехід грецького майстерства на Русь (с. 3—5). Літератури, монографій здебільшого не вказано зовсім, або вказано лише дещо — напр. для київської Софії автор відсилає до Євгенієвого Описанія Київа і Закревського, і лише до одної деталі згадує реферат Прахова, поминувши монографії Лебединцева, Лашкарйова, Кондакова. Коли додати ще, що автор часто цитує джерела з других рук, звертаєть ся до пізніших збірників (як Тверський) замість давніших літописей; що уваги його здебільшого голословні і згадуючи про певні факти в давнім нашім будівництві, він звичайно не наводить, де той чи иньший факт подибуєть ся (напр. с. 29 про голосники, с. 87 про мальовання на олтарних стовпах і т. и.); що самий виклад часом має досить хаотичний характер і досить багатий на помилки (див. напр. с. 51) і дивні друкарські похибки (напр. с. 15 в горі), то сього вистане, аби зрозуміти досить непріємне вражінне від сієї праці російського ученого спеціаліста.

З спеціальних уваг додаю ще, що автору навіть для зрозуміння великоросійського деревляного будівництва не треба було поминати галицької церковної архітектури: на неї ще кількадесять літ тому звернув увагу в російській археології гр. Уваров (Объ архитектурѣ первыхъ деревянныхъ церквей на Руси).

В усякім разі за браком иньшого курсу і книжка д. Павлінова на разі може бути корисною.

М. Грушевський.

Ө. И. Леонтовичъ — Одинъ изъ вопросовъ западно-русской старины (Варш. Универс. Извѣстія, 1896, V—VI, 1—69).

Статя д. Леонтовича стоїть в певному звязку з рефератом проф. Кочубинського на IX археологічнім з'їзді в Вільні — Литовській языкъ и наша старина. Д. Леонтович негативно приймає питання, яким шляхом ішла сіль в доісторичну Литву і ставить метою власної розвідки — згромадити звістки — чи з історії, чи з топографічної номенклятури — про добування соли в давній Литовській Русі. Виводи його такі:

З давного часу вже трапляють ся в актах звістки і натяки про добування соли в Німанськім краю; про се-ж свідчать й імена осель — як наприклад — Друскеніки, Друскенішки, Друскінеле, Друсконе, Друска, Соловарце, Солнички etc.; оселі з такими чи подібними назвисками ми зустрічаємо в повітах — Лидськім, Вількомірськім, Ковенськім і в краях жмудських. Слоним на річці Шарі — се південний кордон району добування соли в Німанськім краю. Є також свідoctва й про добування соли в Полоцькій землі (Західня Двина), Смоленській, Київській, Минській, Волин-

ській (Дніпро), по річках -- Бугу, Вислі й в деяких інших місцевостях.

Добування соли рано зробило ся спеціальною роботою солеників; звістки про них ми зустрічаємо в актах повітів — Городенського, Волковийського, Слонимського, Трокського, Виленського, Ошмянського. Звичайно соленики не мали інших обовязків, а „служили солю“, несли „соляную дань“: вони або самі копали сіль і давали господарю певну міру соли „білої“ чи „крупястої“, або власними кіньми возили сіль в інших країн — соляная гостьба. В певному звязку з сим були й мита: вѣсчее, контарное, соленое, котрі збирали по торгам і по заставам. Вже для XI в. ми маємо звістки про торгівлю сілю й прикарпатська сіль доходила до південно-руських країн — Київщини, Поділя, Поліся etc.

Другим шляхом ішла сіль з північно-західної країни Галичини (Бохня, Величка), але вже рано спинено закордонний експорт отсій соли, й він був не дуже великий. Німецька сіль ішла по Двни і Балтійському морю, й ся торгівля побільшуєть ся в XIII в. — часах Ганзи й німецьких хрестоносців.

О. Г—ий.

Dr. Antoni Prochaska — *Dążenia do unii cerkiewnej za Jagiellę* (Przegląd powszechny, 1896, VI i VII c. 329—351 i 42—64).

A. Lewicki — *Sprawa unii kościelnej za Jagiellę* (Kwartalnik historyczny, 1897, II c. 310—337).

Сі дві статі належать по части ще до ювілейної літератури церковної унії, що спеціально в польській історичній літературі прибрата ширші розміри; обидві ставлять в найтісніший звязок справу церковної унії з політичною унією Польщі, Литви і Руси, як її наслідок. Статя д. Прохаски головню займаєть ся поставленням Цамблака і його висланням на констанцький собор; вона викликала доповнення і поправки д. Левицького, де той звернув головню увагу на справу відокремлення литовської і галицької митрополії, ставлячи сю справу теж у звязок зо „змаганнями до унії“.

В розвідці д. Прохаски найбільш інтересна частина — се справа вислання Цамблака на собор; автор використав для сього деякі доти незужиті в сій справі материяли: крім опублікованих в XV т. Archiv'a für österreichische Geschichte і у Höfler'a Geschichtsschreiber der hussitischen Bewegung та хроніку Ульриха von Richental з'ужив він ще опубліковану Фінке в Forschungen und Quellen zur Geschichte des Konstanzer Concils (Paderborn 1889) мемуари, як догадувавсь видавець —